UDC 821.161.2-14Кос7].07:355.01
DOI https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.49.52

MILITARY DISCOURSE IN THE LYRICS OF LINA KOSTENKO

МІЛІТАРНИЙ ДИСКУРС У ЛІРИЦІ ЛІНИ КОСТЕНКО

Filat T.V.,
orcid.org/0000-0001-5441-7520
Doctor of Philology, Professor,
Head of the Language Training and Humanities Department
Dnipro State Medical University

Klymenko I.M.,
orcid.org/0009-0003-1475-1155
Lecturer at the Language Training and Humanities Department
Dnipro State Medical University

Lina Kostenko's poetry is diverse and multifaceted. It encompasses various types of lyrics: philosophical, civic, landscape, intimate, religious, satirical. The article examines the features of war lyrics, which are not dominant in the poetess's poetic system, but are created, deepened, and transformed throughout her life. The beginning of war lyrics is associated with the childhood impressions of a little girl («Мій перший вірш написаний в окопі…») – autobiographical memories of childhood, «вбите війною», pain due to the death of loved ones. The memory of the war is transformed into a motif of forced wanderings, sad «мандрів», when people were left without homes («тяжко стукать у чужі оселі, / бездомним бувши на своїй землі!» [1, p. 73]), which is in tune with the present. The awareness of the inevitability of war with Russia, the attempt to philosophically and psychologically comprehend this absurd idea and substantiate the foundations on which this confidence was based («Сусід північний, хижий і великий. / Дрімучий злидень, любить не своє» [2, с. 269]), forces the poetess to deeply study and analyze the history of the "brotherly" people and draw disappointing conclusions about its historical mission.

The fratricidal war of Russia against Ukraine, which began in 2014, contributed to the creation of a war cycle, where the war is interpreted as a multi-valued, complexly structured phenomenon: a global conflict between the forces of good and evil, the immeasurable ambitions of the "маленького сірого чоловічка", «огидного» beast that «накоїв чорної біди» [3, с. 307], the struggle for the survival of the Ukrainian nation and state, mental trauma, traumatic experience, a challenge to the world regarding the future of earthly civilization, etc. At the same time, the poetess creates the image of the «найкращого», «неприборканого», «найчеснішого» («Ті, що народжуються раз на століття...») defender of the Fatherland, whose life is «подвиг людського духу». The poetess' passionate appeal to the peoples of the world to unite against a common enemy («Куди ж ви дивитесь, народи?! Сьогодні ми, а завтра – ви» [3, с. 308]) sounds like a warning to humanity and a call for decisive action in the fight against the Russian occupiers. Despite the cruelty and ruthlessness of the war, Lina Kostenko's lyrics are optimistic and full of pride for Ukraine and Ukrainians, who courageously fight the enemy («Немає часу на поразку» [2, p. 272]).

Key words: autobiographical memory, global conflict, mental trauma, extended metaphor, cycle of poems.

Поезія Ліни Костенко різноманітна та багатопланова. Вона охоплює різні види лірики: філософську, громадянську, пейзажну, інтимну, релігійну, сатиричну. У статті розглядаються особливості воєнної лірики, яка не є домінуючою в поетичній системі поетеси, але створюється, поглиблюється, трансформується протягом усього її життя. Початок воєнної лірики пов'язаний з дитячими враженнями маленької дівчини («Мій перший вірш написаний в окопі…») – автобіографічними спогадами про дитинство, «вбите війною», болем через загибель рідних людей. Пам'ять про війну трансформується в мотив вимушених блукань, сумних «мандрів», коли люди залишились без домівок («тяжко стукать у чужі оселі, / бездомним бувши на своїй землі!» [1, с. 73]), що співзвучно із сьогоденням. Усвідомлення неминучості війни з росією, намагання філософськи, психологічно осмислити цю безглузду ідею та обґрунтувати підвалини, на яких базувалася ця впевненість («Сусід північний, хижий і великий. / Дрімучий злидень, любить не своє» [2, с. 269]), змушує поетесу глибоко вивчити та проаналізувати історію «братнього» народу та зробити невтішні висновки щодо його історичної місії.

Розв'язана в 2014 році братовбивча війна росії проти України сприяла створенню воєнного циклу, де війна осмислюється як багатозначний, складноструктурований феномен: глобальний конфлікт між силами добра і зла, непомірні амбіції «маленького сірого чоловічка», «огидного» звіра, який «накоїв чорної біди» [3, с. 307], боротьба за виживання української нації та держави, психічна травма, травматичний досвід, виклик світу щодо майбутнього земної цивілізації тощо. Водночас поетеса створює образ «найкращого», «неприборканого», «найчеснішого» («Ті, що народжуються раз на століття...») захисника Вітчизни, чиє життя – це «подвиг людського духу». Палке звернення поетеси до народів світу об'єднатися проти спільного ворога («Куди ж ви дивитесь, народи?! Сьогодні ми, а завтра – ви» [3, с. 308] звучить як пересторога людству та заклик до рішучих дій у боротьбі з російськими окупантами. Незважаючи на жорстокість та безжальність війни, лірика Ліни Костенко оптимістична та сповнена гордістю за Україну та українців, в яких «немає часу на поразку» [2, с. 272] і які мужньо борються з ворогом.

Ключові слова: автобіографічний спогад, глобальний конфлікт, психічна травма, розгорнута метафора, цикл віршів.

Problem statement. "The phenomenon of Ukrainian literature" [4], "the conscience of the nation… one of the powerful factors in the development of not only Ukrainian but also world culture" (V. Sayenko) [5, p. 12], "the elusive queen" (Yu. Andrukhovych) [6], "the legend of Ukrainian poetry" (President of Ukraine V. Zelensky) [7], "the key figure of Ukrainian literature of the 20th century" (French Ambassador to Ukraine Etienne de Poncin) [8], "the tale of tales", "the unsolved miracle", "the incredible bird", "the pilgrim of eternity", "the voice of the people", "the white voice of the heights" [9, p. 5] – all these metaphorical definitions apply to the poetess Lina Kostenko, beloved by millions. Although she herself treats these declarations of love and recognition of merits to Ukraine ironically. In 2005, she refused the title of Hero of Ukraine, in 2012 – the "Golden Writer of Ukraine" award[1]. She does not communicate with journalists, responds to attackers and critics only with poetic lines. Ivan Dzyuba was right when he claimed that "her biography is in her Word… And even when it was silent, it was a eloquent silence" [9, p. 5]. The only exceptions during the long years of silence were interviews with journalists of the Kyiv TV channel (2022), where she emphasized that "all 30 years of independence she knew that the Russians would attack us" [8], and the presentation of the poetess of the Order of the Legion of Honor of France[2], where she emphasized: "I refuse all titles and political imitation jewelry, but I accept this Order with great gratitude…" [8].

The study of the war theme in Lina Kostenko's lyrics will not only help to reveal the "diversity of the figurative system" [5, p. 436] of the poetess, but also confirm the validity of Ye. Malanyuk's assessment: "Lina was born of war..." [Quoted from: 5, p. 14], which, according to Valentyna Sayenko, "had a higher sacred meaning" [5, p. 15].

Analysis of recent research and publications. Lina Kostenko's lyrics were and remain the object of scientific research by many literary scholars, including I. Dzyuba, V. Sayenko, O. Kovalevsky, V. Bazylevsky, S. Barabash, O. Bashkyrova, N. Bernadska, M. Zhulynsky, S. Dyachok, H. Klochek, H. Kosharska, V. Panchenko, L. Taran, etc. Researchers pay attention to the study of the artistic originality of the poetess's work, poetics, mythopoetics, philosophical aspects of lyrics, intertexts in poetry, etc. However, the war theme was not properly presented in scientific research. It was touched upon by V. Bryukhovetsky in the monograph "Lina Kostenko: a sketch of her work" (1990), I. Dzyuba in the "inspired essay" [9, p. 208] "There are poets for the ages" (2001) [9, p. 208], Hryhoriy Klochek in the manual "Lina Kostenko: a textbook-reader" (1999), Halyna Bilyk in the article "The theme of war in the work of Lina Kostenko" (2010). All other references to the war theme were episodic.

Setting objectives. In the article, we aim to draw attention to the war lyrics of Lina Kostenko. The object of our analysis is poetry related to Russia's military aggression against Ukraine and the Ukrainian people. Moreover, it includes both poems written directly after 2014 («І жах, і кров, і смерть, і відчай…» (2015), «Ті, що народжуються раз на століття...» (2016)), and poems-predictions, poems-warnings, published many years ago. That is, this theme is a long-suffering, sometimes it sounds like a prayer for Ukraine and its people. The subject of the study is the artistic features of the poetess's poetry. The aim of the article is to analyze the features of the interpretation of the war theme in Lina Kostenko's lyrics.

Presenting the main material. When World War II began, Lina Kostenko was eleven years old. Recalling her first literary attempts, the poetess wrote: "A lot has been written about war. But through children's eyes, it is another war, multiplied by children's defenselessness. And a lack of understanding of the cruelty of the world. A child encounters death for the first time. Death as violence. It is awful" [5, p. 125].

The poem «Мій перший вірш написаний в окопі» is an autobiographical memoir of childhood, «вбите війною»: «Мій перший вірш написаний в окопі, / на тій сипкій од вибухів стіні, / коли згубило зорі в гороскопі / моє дитинство, вбите на війні» [1, с. 31].

Eighty years later, when the «історія» of the war repeated itself, the poetess never went to shelter, recalling: "And these bombs at four in the morning – they are familiar to me since childhood. Now I heard the same bombs again, more terrible, and, I must tell you, I was not scared. I never went to shelter. It

[1] Despite the negative attitude towards awards and honorary titles, the poetess still could not avoid some of them. Lina Kostenko is an honorary professor of the National University "Kyiv-Mohyla Academy"; honorary doctor of Lviv National University; honorary doctor of Chernivtsi National University (2002); honorary doctor of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (since 2011); laureate of the Taras Shevchenko State Prize (1987); laureate of the Petrarch Prize (1994); winner of the Saint Volodymyr Medal (Toronto); laureate of the O. Teliga International Literary and Artistic Prize (2000); winner of the Honorary Award of the President of Ukraine (1992) and the Order of Prince Yaroslav the Wise, 5th degree (March 2000). On October 19, 2013, she received the Omelyan and Tatyana Antonovich Foundation Prize (Washington, USA); in November 2013, she received the third annual award named after the Blessed Hieromartyr Omelyan Kovch. Since 07/14/22, she has been a holder of the Legion of Honor. In 2015, the minor planet of the Solar System No. 290127 was named Linakostenko.

[2] On July 14, 2022, Etienne de Poncin awarded Lina Kostenko the Legion of Honor, highly appreciating her work: "Ms. Kostenko, if I were to name three traits that could characterize you, I would note the following: determination, courage, and the desire, no matter what, to remain free. These three qualities, in my opinion, best describe your life path, - emphasized Mr. Etienne de Poncin, presenting the poetess with the award at a ceremony at the French Embassy in Ukraine. - Your civic activism has always been one of your defining features, along with your enormous talent as a poet and writer. But it is your courage, your determination and civic stance that we want to celebrate today"[8].

buzzes, I think, okay, let it be: it will kill, it will kill. The first month, however, I didn't write much. The first month I followed every step and nuance of this war. Then I pulled myself together and started writing, writing and everything" [10].

The problem of war is interpreted in various ways. It begins with «маленького сірого чоловічка» and ends with him. And inside, like in a kaleidoscope, poems on various topics alternate, one way or another connected with the theme of war. We managed to single out only two poems directly dedicated to this event and written after 2014 («І жах, і кров, і смерть, і відчай…» (2015), «Ті, що народжуються раз на століття...» (2016)). But if Lina Kostenko or Oksana Pakhlyovska compiled a collection of poems and placed all the lyrics about today's war in it, we would get a lyrical novel in verse – so deeply, touchingly, and diversely does the poetess interpret modern war in poems written decades ago. What is this? A brilliant prediction? Warning? Or maybe the unbearable pain of a poet-patriot for Ukraine and its people («І щось в мені таке велить / збіліти в гнів до сотого коліна! / І щось в мені таке болить, що це і є, напевно, Україна») [Quoted from: 11], multiplied by a passionate love for the forest, the steppe, the tree, the garden, the rain, autumn, Ukrainian history – everything that personifies Ukraine and to which the «маленький сірий чоловічек» raised his hand.

Lina Kostenko was sure that war with Russia was inevitable and would definitely happen. And almost half a century ago, or maybe even earlier, when she came to this conclusion, she began to philosophically and psychologically comprehend the topic of the inevitability of war. Some military leaders also foresaw war. But this was five to ten years ago. And Lina Kostenko, back in 1966-1967, wrote a historical novel in verse "Berestechko"[3], which tells about the struggle of Bohdan Khmelnytsky, the defeat of the hetman at Berestechko (1651), which can be considered as a lyrical chronology of today's events. The poetess reveals the reason for the misfortune of Ukraine and Ukrainians: «Не пощастило нашому народу. / Дав Бог сусідів, ласих до нашесть. / Забрали все – і землю, і свободу. / Тепер забрати хочуть вже і честь» [2, с. 269], − focusing on the greed of the "neighbors", who have a desire to take everything: land, property, freedom, etc., but does not specify «ласих до нашесть», creating a generalized image of «орків», «ординців» (using the modern definition), who "людей тут мають за рабів", take «людність… на аркан» [2, p. 269]. Gradually, the poetess specifies the neighbor-invader. And although she does not name him, the detail «орел двоглавий» clearly indicates the criminal. The author uses a system of epithets and comparisons that create a holistic portrait of the enemy: «Сусід північний, хижий і великий. / Дрімучий злидень, любить не своє. / Колись у греків Янус був дволикий. / А в цих орел двоглавий» [2, с. 269].

The poetess joins the Shevchenko tradition of depicting «злидня» who «любить не своє». Thus, the great Kobzar, long before Lina Kostenko, gave a detailed portrait of the enemy: «У всякого своя доля / І свій шлях широкий, / Той мурує, той руйнує, Той неситим оком / За край світа зазирає, / Чи нема країни, / Щоб загарбать і з собою / Взять у домовину [12, с. 265].

The complex genesis of Lina Kostenko's poetry, the diversity of traditions that she inherits and transforms, determined not only the high ideological and artistic level of her poetic works, which absorbed the experience of her predecessors, but also became the basis for the creation of a truly innovative, original, Kostenko-like direction in Ukrainian poetry.

In the poem «І виростають покоління котрі не чули тишини…» the poetess believes that war is «найстрашніше з літочислень» [1, p. 262]. War stops the progressive course of history («війна війною до війни!») [1, p. 262], because it fills all space and time by itself.

The lyrical subject resorts to a metaphorically colored definition («новітні канібали»), which is comparable to the modern characteristics of the enemy: «російські орки», «окупанти»: «І вже новітні канібали / і втрат людських не одридать / Що вберегли ми що надбали щоб дітям в спадок передать?!» [1, с. 262]. The rhetorical question, in which a question mark is combined with an exclamation mark, creates emotionally tragic tension («Що вберегли ми / що надбали / щоб дітям в спадок передать?!» [1, p. 262]), is perceived as a call to stop the war for the sake of the future, to «вберегти» one's Homeland and its values, and to think about what legacy a person will leave to their descendants.

The poem «Ті, що народжуються раз на століття...» (2016) is one of the few that was written during the war that Russia unleashed against Ukraine in 2014. The title of the poem is outwardly nominative, not colored by the emotion of the author's attitude or assessment, although it hints at something mysterious. It is dedicated to the Hero of Ukraine Vasyl Slipak, which is emphasized in the dedication.

[3] By the way, the novel was not published for a long time due to censorship. The artist partially revised and refined it, but the main idea remained unchanged. A historical novel in verses by Lina Kostenko "Berestechko", dedicated to the depiction of the tragic defeat of Bohdan Khmelnytsky's army at Berestechko (1651) and the comprehension of the reasons for this defeat, its role in national history and the spiritual life of the nation. Written in 1966-1967, the novel was revised for a long time and was published in the independent Ukrainian state. The first edition appeared in the summer of 1999.

The world-famous Ukrainian opera singer, soloist of the Paris Opera, and participant in the hostilities in eastern Ukraine, V. Slipak died from an enemy sniper's bullet while defending the honor and independence of his Fatherland. The title of the poem coincides with the hero's call sign – "myth", which directly (that's what he was called) and indirectly (the part of Mephistopheles in Charles Gounod's opera "Faust" was Vasyl Slipak's most favorite aria) names the hero. The function of the title is to define not only the lyrical subject with the utmost precision, but also to give his image a generalized meaning. This creates a combination of the emotional neutrality of the title with the internal ideological and artistic expression of the poetic text. That is, «Ті, що народжуються раз на століття...» is not just someone who is «народжується раз на століття» and «умерти може кожен день» [13], he is «найкращий», «неприборканий», «найчесніший», his life is «подвиг людського духу» (an allusion to Ivan Franko: «Дух, що тіло рве до бою»), which made him immortal for people, this is, after all, «Ті, що народжуються раз на століття...» is an unsolved mystery. The poem begins with a concisely precise, outwardly neutral, but unnatural in its murderous and natural essence, aphoristic statement: «Ті, що народжуються раз на століття, / умерти можуть кожен день» [13].

Further, the poetess strings together comparisons, also of an aphoristic nature, which are essentially catchphrases, but their emotionality hidden behind an outwardly neutral enumeration creates a lyrical image that summarizes the character traits of the hero. This combination of the «вічного» and the «тимчасового» presents a kind of existential dialogue between a person capable of a «подвиг людського духу» and an alternative behavior that involuntarily and subconsciously arises in the reader: «Кулі примхливі, як дівчата, – / вибирають найкращих. / / Підлість послідовна, як геометрія, – / вибираєнайчесніших./В'язницігостинні,якмогили,–/ вибираютьнеприборканих./Кривавіжоржинироступть над шляхом у вічність. / Тріпочуть під вітром короткі обривки життя. / І тільки подвиг людського духу / доточить їх до безсмертя» [13].

Lyudmila Tarnashinska rightly noted that "Lina Kostenko's temporal discourse (and the concept of memory belongs to the problematics of temporal-spatial being) forms the concept of memory not so much as an accent of recollection... as an accent of reminder, rather a "rediscovery" of the past in the present, which is more correlated with the archaeology of memory" [14, p. 54]. The validity of this point of view of the researcher is confirmed in the non-war poem «Ми поранені люди…», where the poetess uses the metaphorical technique of "changing facial expressions", which logically returns the reader to the war years: «Ми поранені люди, ми дуже поранені люди. / Але хто наші вбивці? − не цей, не цей і не ця. / Їх нема, вони є, і все це ще тільки прелюди. / Ті, що нас убивали, змінили вираз лиця» [1, с. 541–542].

In the poems «І жах, і кров, і смерть, і відчай…» (2015), Lina Kostenko expressed her attitude to Russia's aggression against Ukraine. All the evil in the world, according to the poetess, is personified in the image of a «маленького сірого чоловічка». On the one hand, he looks insignificant and pitiful (not even a man – «чоловічок»), on the other hand, he is a symbol of «чорної біди». The poetess creates a nameless, non-individualized lyrical subject with the help of negative epithets: small, gray, «чорний» («накоїв чорної біди»), «хижий» (leads «клекіт хижої орди»), «огидний» beast. And although the «сірий чоловічок» is easily recognizable, the author deliberately does not identify him, correlating him with «жахом», кров'ю, смертю, «клекотом хижої орди», «звіром огидної породи». The animal of Lake Loch Ness is associated with the «огидним» beast of the cold Neva. This combination represents the concept of universal evil and treachery, which have no nationality, citizenship or individual traits. Lina Kostenko creates a reminiscence-generalized image. Moreover, the allusions used (Loch Ness, «чорна біда», «сірий чоловічок») are reinterpreted and gradually accumulate negative characteristics to create a typified image of the universal evil of all humanity in order to call on peoples to unite in a noble struggle against a common enemy, which is expressed in a rhetorical question-warning: «Куди ж ви дивитесь, народи?! / Сьогодні ми, а завтра – ви» [3, 308].

The emotional prediction of the brilliant poetess is in line with the public statements of modern politicians. But in 2015 it was not perceived so sharply and inevitably, because it was believed that the «хижа орда» and «гнів» «маленького сірого чоловічка» were directed only at one state and one people. The poetess's rhetorical question contains a hidden call to all peoples to unite against the cruel aggression of the enemy – «звіра», «Лох-Несса холодної Неви» [3, 307] .

Halyna Bilyk rightly believes that "the theme of war is interpreted by Lina Kostenko as eternal – along with the themes of human life, faith, dreams, love, etc." [15, p. 136]. As an example, the researcher cites the poem «Львівські голуби»: «Над містом розмовляли голуби. / Про що, не знаю. Про цікаві речі. Про той собор. Про людство. Про війну. /

Про білий світ, про небо з далиною. А може, він голубці каже: – Ну, Як я літав, ти скучила за мною? [1, с. 70].

In the peaceful, multi-topic «розмову» голубів, which covers various aspects of life (the birds talked «про цікаві речі», «про той собор», «про білий світ», «про небо з далиною», «про що не знаю», etc.), the topic of war is unexpectedly and, at first glance, illogically interspersed: the poetess nominatively colorlessly states that they talked «про війну». But the introduction of this topic is quite logical and natural, because war can cross out all other topics, and we must remember this, remind ourselves of it every day, every hour. Because if we don't remember it, this (war) can return.

The problem of memory, reminders, and echoes of war runs through all of Lina Kostenko's work. It also appears in the poem «Колись давно, в сумних біженських мандрах…», which is also in tune with the present, when «тяжко стукать у чужі оселі, / бездомним бувши на своїй землі!» [1, p. 73]. The poetess psychologically accurately reproduces the motif of forced wanderings («біженських мандрів»), when a person is left without home and hope.

The quatrain «Це ж треба мати сатанинський намір …» is represented on social networks as an independent poem from the modern war chronicle. It can be viewed as an extended metaphor that accumulates the negative, disgusting features of Satan (the enemy), who has a «сатанинський намір», suffers from «невиліковний сказ», «тяжко знущається» of the people, «та ще й у всьому» accuses them of everything: «Це ж треба мати сатанинський намір, / чаїть в собі невиліковний сказ, щоб тяжко так знущатися над нами, / та ще й у всьому звинувачувати нас» [11].

If in the poem «На березі Прип'яті спить сатана…» satan seems to have dissolved in the features of the landscape («прикинувся, клятий, сухою вербою», «Лежать йому села в біді і розрусі» [2, p. 260]), then in the quatrains he does not dissolve in the landscape, but openly mocks and destroys the country and the people. The symbolic, mythopoetic image of Satan remains static in Lina Kostenko's lyrics, it is a symbol of world evil, which brings grief and death to humanity.

Conclusions. The lyrics dedicated to the World War II and modern war are part of Lina Kostenko's literary heritage. It is not singled out by the poet in a separate cycle, but, of course, it can be considered as a cycle of poems united by a common theme, global problems, the author's emotion of sympathy for Ukraine and its people, pride in his compatriots who gave and continue to give resistance to the enemy, confidence that «немає часу на поразку» [2, p. 272], – Ukraine will win.

REFERENCES:

1. Костенко Л. Вибране. Київ, 1989. 559 с.
2. Костенко Л. Триста поезій. Київ, 2015. 416 с.
3. Війна 2022: щоденники, есеї, поезія [Текст]: антологія. Львів: Видавництво Старого Лева; Варшава: «Нова Польща». 2023. 440 с.
4. 95 років Ліні Костенко: вшанування феномену української літератури. *Державний професійно-технічний навчальний заклад «Західно-Дніпровський центр професійно-технічної освіти»* : веб-сайт. URL: https://zdcpto.dp.ua/news/11-47-32-24-03-2025/ (дата звернення: 01.09.2026).
5. Саєнко В.П. Поезія Ліни Костенко: традиція, контекст, художня своєрідність: монографія. Київ: Смолоскип, 2020. 640 с.
6. Андрухович Ю. Невпіймана королева. *День*. 2000. № 48. URL: https://day.kyiv.ua/article/panorama-dnya/nevpiymana-koroleva (дата звернення: 24.03.2023).
7. Зеленський В. Зеленський привітав Ліну Костенко із днем народження. *Громадське радіо* : веб-сайт. URL: https://hromadske.radio/news/2023/03/19/zelenskyy-pryvitav-linu-kostenko-iz-dnem-narodzhennia (дата звернення: 24.03.2023).
8. «Я відмовляюсь від усіх звань і політичної біжутерії, але цей орден приймаю з великою вдячністю…». *Волинь* : веб-сайт. URL: https://www.volyn.com.ua/news/221172-ia-vidmovliaius-vid-usikh-zvan-i-politychnoi-bizhuterii-ale-tsei-orden-pryimaiu-z-velykoiu-vdiachnistiu (дата звернення: 24.03.2023).
9. Дзюба І.Є. Поети для епох. Київ : Либідь, 2011. 208 с.
10. Котубей-Геруцька О. «Бомби о четвертій ранку − мені вони звичні з дитинства». 93 роки Ліні Костенко. *Суспільне. Культура* : веб-сайт. URL: https://suspilne.media/culture/406524-bombi-o-cetvertij-ranku-meni-voni-zvicni-z-ditinstva-93-roki-lini-kostenko/ (дата звернення: 24.03.2023).
11. Пулатова К. Ліні Костенко − 92: пронизливі вірші та цитати про війну. *Уніан* : веб-сайт. URL: https://www.unian.ua/society/lina-kostenko-svyatkuye-92-den-narodzhennya-virshi-i-citati-pro-viynu-novini-ukrajini-11750761.html (дата звернення: 24.03.2023).
12. Шевченко Т. Зібрання творів: у 6 т. Київ, 2003. Т. 1: Поезія 1837-1847. С. 265-278.

13. Костенко Л. «Ті, що народжуються раз на століття...». *Клуб поезії* : веб-сайт. URL: https://www.poetryclub.com.ua/metrs_poem.php?poem=15964 (дата звернення: 01.09.2026).

14. Тарнашинська Л. Мнемонічне коло у структурі художньої свідомості: метаморфози пам'яті (літературознавчо-філософський зріз поетики Ліни Костенко). *Слово і Час*. 2010. № 3. С. 51–67.

15. Білик Г. Тема війни у творчості Ліни Костенко. *Рідний край (літературно-художній альманах).* 2010. № 1. С. 129–141. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Almpolt_2010_1_27 (дата звернення: 24.03.2023).

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 03.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 06.11.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.11.2026